

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

ברכה

(חלק כד)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע שמיני עצרת, ט"ז כב תשרי, ה'תשפ"ד (ב)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2023
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

ברכה

משא"כ באהרן, שהי' רודף שלום ונותן שלום בין איש לרעהו ובין אשה לבעלה נאמר כל בית ישראל זכרים ונקבות"⁹.

ולפי הפירוש הראשון נמצא, שההדגשה „ויבכו בני ישראל” (רק אנשים) – ולא „כל בית ישראל” כבאהרן – מביעה את מעלתו המיוחדת של משה, שלא הניח גדול כמותו אשר (בכיו) יגרום ל„ויבכו גו' כל בית ישראל”;

משא"כ לפי הפירוש השני, אדרבה, אותה ההדגשה „ויבכו בני ישראל את משה” – האנשים ולא הנשים) מלמדת שבמשה לא נמצא הענין דהבאת שלום בתכלית השלימות כבאהרן.

ותמוה: מובן ופשוט, שהפרשה העוסקת במיתת משה היא מקום מתאים לתיאור מעלותיו דוקא¹⁰; וכמו

א. בענין החילוק בין בכיית בני ישראל על משה רבינו לבכייתם על אהרן הכהן לאחר הסתלקותם – שעל אהרן נאמר¹ „ויבכו גו' כל בית ישראל”, ועל משה כתיב² „ויבכו בני ישראל” – מצינו שני פירושים³:

א) כאשר⁴ נסתלק אהרן, הרי „מפני בכיית משה (על אהרן) בכו כולם לכבודו ויראתו”⁵, משא"כ לאחר מיתת משה, שלא⁶ הי' גדול כמשה שבכה לא בכו אלא האנשים”⁶.

ב) על משה⁷ בכו⁸ רק הזכרים,

(1) חוקת כ, כט.

(2) פרשתנו לד, ח.

(3) ראה אדר"נ פי"ב, ד. מפרשים שנסמנו

בהערה 7, 4.

(4) דיעה ה' באדר"נ שם. ראב"ע, פענח רזא

וחזקוני פרשתנו עה"פ. וראה אוה"ח עה"פ.

(5) ל' הפענח רזא.

(6) כ"כ בפענח רזא. והיינו שגם לפירוש זה

מ"ש גבי משה „ויבכו בני ישראל” הכוונה בזה –

(רק) זכרים. וצ"ע לכאורה, מהו החילוק בענין זה

בין אנשים לנשים (משא"כ לפירוש ה' שבפנים).

ובאדר"ג, ראב"ע וחזקוני הנ"ל, לא פירשו

הכוונה ב„ויבכו בני ישראל” דפרשתנו, רק כתבו

הטעם על זה שגבי אהרן נאמר „כל בית ישראל”.

ואולי מטעם זה לא הביא רש"י פירוש זה (רק

פירוש השני שבפנים) – כי פירוש זה אינו מתרץ

השינוי ד„בית” (גם) נשים) ו„בני” (זכרים). וראה

הערה 8.

(7) פדר"א פי"ז (וראה דיעה הא' באדר"נ שם).

כלה רבתי פי"ג. תנחומא באבער הוספות לפ' חקת

ב. רש"י פרשתנו עה"פ (וראה גם תיב"ע ופרש"י

חוקת שם).

(8) ולכאורה, גם בזה – לא כל הזכרים

כבאהרן, שנאמר בו „כל בית ישראל” (ולהעיר

מזח"ג קפג, א: גוברין ונשין וט"ף). ועפ"ז מובן

הטעם שרש"י מביא (בפרשתנו, וכן בפ' חוקת) גם

זה שאהרן הי' „נותן שלום בין איש לרעהו” –

דלכאורה, אם החידוש באהרן הוא רק בזה שגם

הנשים בכו, למאי נפק"מ נתינת השלום בין איש

לרעהו? ומוכח מזה, שגם בנוגע להאנשים הי'

חידוש באהרן לגבי משה (גם לפי זה).

ומה שלא פירש רש"י גם פרט זה, הוא מפני

שזה מובן מעצמו מדלא נאמר „כל בני ישראל”

(כמו גבי אהרן). ורש"י מפרש רק החידוש, ד„בני

ישראל” שבפסוק זה פירושו „זכרים”.

(9) ל' רש"י פרשתנו עה"פ. ועד"ז בפרש"י

חוקת שם (וראה הערה 13).

(10) עפ"ז תומתק הדגשת רש"י (פינחס כז, יג)

דמה ש„בכ"מ שכתב מיתתם כתב סרחונם”, הוא

אהרן) – משמע, שכוונת רש"י (לא רק לבאר את הטעם וההכרח ש"ויבכו בני ישראל" (שבפסוק זידן) היינו "הזכרים", אלא גם) לבטא ולהדגיש את מעלת אהרן לגבי משה (בענין זה של הבאת שלום).

וא"כ תמוה מה ראה רש"י להאריך כאן, בענין הסתלקות משה, דוקא בביאור הפסוק מעלתו של משה (לגבי אהרן).

ואין לתרץ שאדרכה, מצד יתרון וגודל המעלה של משה רבינו בכלל, צריכה התורה להשמיענו, שבנוגע לענין זה (אהבת ישראל והבאת שלום) אין להסתפק בהנהגתו של משה, כי אם יש ללמוד מהנהגת אהרן –

כי לכאורה אין כאן המקום לזה.

ומכל זה מובן, שבעת לימוד ענין הסתלקות משה, נחוץ לדעת את החילוק שבין משה ואהרן, כולל מעלת אהרן לגבי משה;

ומפני זה מדגיש הכתוב כאן "ויבכו בני ישראל את משה", ועל כך מבאר (מגלה) רש"י, שכוונת הכתוב לרמז בזה על מעלתו של אהרן (לגבי משה), שאצלו דוקא התקיים הענין של "רודף שלום ונותן שלום בין איש לרעהו ובין איש לבעלה".

ג. ויובן בהקדים הטעם שלא מצינו במאמרי חז"ל שמושה נהג בהבאת שלום בין איש לרעהו ובין איש לבעלה כמו שמצינו באהרן:

מובן ופשוט שאין זה, ח"ו, מפני שהי' חסרון באהבת ישראל דמשה,

שאנו רואים בפסוקים אלו גופא¹¹: "ומשה גו' לא כהתה עינו גו' ולא קם נביא גו' לכל האותות גו' ולכל היד החזקה גו'" – וא"כ מה מקום כאן להדגשה זו, שאצל משה לא נמצאה שלימות המעלה של הבאת שלום כבאהרן?

ב. ובפרט תמוה הדבר בשים לב לסדר הלשון בפירוש רש"י – וזה לשונו:

"בני ישראל – הזכרים, אבל באהרן מתוך שהי' רודף שלום ונותן שלום בין איש לרעהו ובין איש לבעלה נאמר כל בית ישראל זכרים ונקבות".

ולכאורה: אם כוונת רש"י רק לתרץ מפני מה באהרן נאמר "כל בית ישראל", ובמשה – "בני ישראל", הי' לרש"י לפתוח הענין בפרט¹²: "בני ישראל, הזכרים) ובאהרן נאמר כל בית ישראל זכרים ונקבות (ולאחרי זה לבאר הטעם) לפי שהי' רודף שלום כו".

ומזה שפתח בענין הבאת השלום דאהרן – ובאריכות יתירה (ובפרט אחר שכבר כתב כן לפני¹³ בהסתלקות

רק כדי "להודיע שלא היתה בהם אלא זו בלבד" – כי לולא זה, אין זה המקום להזכיר טרחונם.

(11) פרשתנו שם, ז. שם, י ואילך.

(12) ועי' סגנון המפרשים שבהערה 4.

(13) בפ' חוקת שם. – אלא ששם הוא בשינוי

לשון: (א) "ומטיל אהבה" (במקום "ונותן שלום").

(ב) "בעלי מריבה" (במקום "איש לרעהו"). (ג)

"איש לאשתו" (במקום "אשה לבעלה"). ואכ"מ.

(* אלא שבנוגע לשינוי זה יש לומר, דבפרשתנו מקדים רש"י "אשה", כי כאן מבאר רש"י החידוש באהרן לגבי משה שגם הנשים בכו (ולא רק

הזכרים); משא"כ בחוקת שם, שמבאר רק למה בכו, כל בית ישראל".

(והרצוי) ע"פ תורה, כמאמר חז"ל¹⁹ „מותר לאדם לשנות בדבר השלום“;

אבל משה רבינו, מדתו היא מדת האמת²⁰, ולכן אופן זה של הבאת שלום²¹ אינו יכול להתקיים בו.

ואע"פ שהענין ד'מותר כו' לשנות בדבר השלום" הוא, כנ"ל, הוראת התורה, שהיא תורת אמת

[וכפי שנתבאר בארוכה במקום אחר²² בדיוק לשון חז"ל „מותר .. לשנות“ – שזהו רק ענין של „שינוי“, אבל לא שקר ח"ו (היפך תורת אמת)],

הרי סוף-סוף אופן הנהגה זה יש בו „העלם“ על מדת האמת, ולכן אינו מתאים לשליחותו של מי שמדתו (ומדרגתו) המיוחדת היא מדת האמת²³. אופן הנהגה זה שייך לאהרן, שמדתו מדת החסד²⁴.

ואדרבה, משה רבינו אוהב ישראל ה"י¹⁴, הרועה הנאמן של כלל ישראל וכל אחד ואחד מישראל, אשר דאג להם לכל צרכיהם:

הן צרכיהם הרוחניים – שלמד (בעצמו) תורה עם „כל העם“¹⁵, ולא רק את הלכות התורה (שהכל חייבים לדעת, לידע את המעשה אשר יעשון ואלה אשר לא תיעשנה), אלא גם פלפולא דאורייתא ש„לא ניתנה .. אלא למשה ולזרעו“, ו„נהג בה טובת עין ונתנה לישראל“¹⁶,

והן כל צרכיהם הגשמיים, החל מהמן שירד בזכות משה, ואף (שאר) הצרכים שהיו בזכות אהרן ומרים, הרי לאחר פטירתם (כשנסתלק הבאר ונסתלקו ענני הכבוד) – חזרו בזכות משה¹⁷,

אלא הפשט בזה הוא, שמצד ענינו ושליחותו של משה נדרש ממנו אופן הנהגה באהבת ישראל (והבאת שלום) השונה מהנהגת אהרן.

ד. וההסברה בזה:

אודות האופן דהבאת שלום של אהרן, אמרו חז"ל¹⁸, שכדי לעשות שלום בין איש לרעהו כו' ה"י „משנה“ מן האמת, שזהו, כמובן, דבר המותר

19) יבמות סה, ב. וראה אנציקלופדיא תלמודית ע' הבאת שלום ס"ג, ו"ש"ג.

20) שמו"ר פ"ה, י. וראה סנהדרין קיא, א. ובכ"מ.

21) ראה בכ"ז בנין יהושע לאדר"ג שם. וראה גם תנחומא חקת הנ"ל. משכיל לדוד פרשתנו עה"פ. ועוד.

22) שיחות כ"ף מנ"א וש"פ עקב תשמ"א. וראה חסדי עולם (מרגליות) לס' חסידים סי' תתרסא. ולהעיר משו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ו ס"ב. וראה הערה 24.

23) להעיר ממשנת' (לקו"ש חז"ז ע' 113 ואילך. וראה ס' הערכים תב"ד ע' אהרן ע' מט ואילך, שם ע' אהרן – ביחס למשה ע' קסג ואילך. ו"ש"ג) בטעם שמשה לא חילק בין קדשי שעה לקדשי דורות (רש"י שמיני י, יט).

24) שמו"ר שם. ובכ"מ. וראה בנין יהושע שם, שמביא דברי המדרש (ב"ר פ"ח, ה) ד'חסד אמר יברא" אף שהעולם „כולו שקרים“. ולהעיר ממשנת' (לקו"ש חז"ז ע' 43 ואילך) ד"ל בפירוש ע' תיד.

14) מנחות סה, א. נת' בארוכה בלקו"ש חז"ט ע' 2 ואילך. וראה גו"א חוקת שם.

15) עירובין נד, א. פרש"י ס"פ תשא.

16) נדרים לח, א.

17) תענית ט, א.

18) אדר"ג שם, ג. כלה רבתי שם. דרך ארץ זוטא פרק השלום. וראה מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תיד.

ה' עסוק כל כולו באופן העבודה שלו, ושליחותו בעולם הלא היא שיהיו כל מעשיו באופן של מדת האמת;

אבל כאשר הגיע הזמן ד"ר ועל משה ג' אל הר נבו"26, אחר שהשלים כבר את שליחותו בעולם הזה והי' מוכן לעלות למעלה – אזי הגיע זמנו להכיר ולחוש במעלה שבהנהגת אהרן, המביאה שלום לכל אמת מישראל.

– ע"ד הביאור במאמרו הידוע27 של ר' יוחנן בן זכאי סמוך למיתתו: איני יודע באיזו (דרך) מוליכים אותי. וידועה הקושיא: איך יתכן הדבר, שאצל ר' יוחנן בן זכאי – שהי' מגדולי התנאים, והפליגו חז"ל בגדלותו בכמה מקומות28, ובודאי הי' נזהר בתכלית בסור מרע ועשה טוב – התעורר ספק אם מוליכים אותו לגן עדן או שמא לגיהנם!?

ומבואר בזה29, דאף שהי' סמוך ובטוח שבכל הנוגע לכוחותיו הגלויים היתה עבודתו בתכלית השלימות, מכל מקום הי' מסופק אם פעל את אשר הי' עליו לפעול גם בנוגע לעצם נפשו (שלמעלה מגילוי).

אלא שעדיין אינו מובן: אם הי' אצלו ספק אודות מצב עצם נפשו – אם

– כאשר משה מלמד את בני ישראל תורה, הרי הוא מוסר להם את כל הענינים שבתורה, ובכללם ההוראה „מותר .. לשנות בדבר השלום“; אבל בכל הנוגע להנהגתו הפרטית, הקשורה למדריגתו הוא (וממילא –) לשליחותו הוא בעלמא דין25, אין אופן זה שייך אצלו –

ואולי יש להוסיף עוד ענין: מצד ענינו של משה, אינו שייך שישפיל עצמו גם לאלו שמצבם ירוד כל כך, עד שהדרך היחידה לעשות שלום ביניהם היא ע"י שינוי מן האמת.

ה. מאחר ששני אופני הנהגה אלו הם ע"פ תורה – מובן, שיש בזה מה שאין בזה:

המעלה בהנהגת משה היא, שאין בה שום נטי' כלל ממדת האמת; לאיך גיסא, יש מעלה בהנהגת אהרן, שדוקא על ידה ניתן להגיע עד „לתחתון“ ביותר (שהכרח לשנות עבורו).

ועפ"ז מבואר גם הטעם שמעלתו של אהרן מודגשת דוקא בפטירת משה:

במשך ימי חייו של משה, כאשר הי' עסוק במילוי שליחותו בעלמא דין, הרי

26 פרשתנו לד, א.

27 ברכות כח, ב.

28 ראה לדוגמא: סוכה כח, א. ר"ה לא,

סעי"ב. ספרי ס"פ ברכה.

29 לקו"ת ויקרא בהוספות נ, סעי"ד. מאמרי

אדה"ז הקצרים ע' שט – נעתק (עם הגהות)

באוה"ת ר"פ פינחס ורד"ה אך בגורל תרכ"ו.

רד"ה אשרנו תפרי"ח ותרי"ו (כסה"מ קונטרסים

ח"ב). וראה לקו"ת מסעי צ, ב. סה"מ תקס"ח

ע' סגס. ד"ה אל תצר לאדהאמ"צ (מאמרי

אדהאמ"צ דברים ח"א ע' עט) (וש"נ). ועוד.

מחז"ל זה, דמה ש"חסד אמר יברא" הוא מצד

„אמיתת המצאו" שלמעלה ממדת האמת. ע"ש.

– בכללות החילוק בין מדתו של משה (אמת)

ומדתו של אהרן (חסד ושולם) ראה בפרטיות ס'

הערכים חב"ד ע' אהרן סעיף ז"ח. וש"נ.

25 להעיר ממשנ"ת (לקו"ש ח"ו ע' 38 ואילך)

בטעם שמשם טען „למה הרעותה גו" (שמות ה,

כב) – כי שליחותו של משה (לגאול את ישראל)

קשורה עם בחינתו – חכמה דקדושה, שמצד זה

הי' צריך משה להבין הדבר בשכלו (אף שעיי"ו

חסר לכאורה בהביטול שלמעלה מטו"ד). ע"ש.

נאמר שבעת הסתלקותו הורגשה אצל האמת שבמעלת עבודת אהרן?

וי"ל הביאור בזה (ע"ד החסידות):

תוכן ענין הסתלקות משה אינו (רק) הסתלקות במובן גשמי – שנשמתו נסתלקה מגופו – כי אם (גם ובעיקר) הסתלקות ועלי' רוחנית, שנשמתו עלתה למדריגה נעלית הרבה³¹ יותר מזו שהשיג במשך חייו בעלמא דין³².

וכידוע הפירוש (הביאור)³³ בפסוק²⁶ „ויעל משה ג' אל הר נבו” – „נו"ן בו": במשך חיים חיותו בעלמא דין השיג משה מ"ט שערי בינה, ואילו ביום פטירתו זכה ועלה לשער הנון (נו"ן בו).

וי"ל שזהו גם הביאור הפנימי בענין „רענ"ל משה גו":

ענינו של משה הוא – המשכה מלמעלה למטה (שושבינא דמלכא³⁴); ולכן הי' זה הוא שהוריד את התורה למטה – משה קיבל תורה מסיני ומסרה כו'³⁵;

משא"כ אהרן הוא שושבינא

(31) אף שכל ימי חייו הי' באופן דהציווי דנועלין בקודש.

(32) ראה גם ש"ך עה"ת פרשתנו עה"פ. וראה אוה"ת ואתחנן ע' עח. ועוד.

(33) ס' הליקוטים להאריז"ל ואתחנן (ג, כו) – הובא בשל"ה חלק תושב"כ פ' ואתחנן (שסט, א) בשם הרח"י*. ש"ך עה"ת עה"פ (בשם מצאתי כתוב). וראה בארוכה לקו"ת במדבר יב, א ואילך (בשם המגיד). ועוד.

(34) ראה ס' הערכים חב"ד ח"ב ע' אהרן סעיף ד, וש"נ.

(35) אבות בתחלתה.

הוא נמצא במצב של קדושה או ח"ו להיפך – למה הצטער על זה רק סמוך למיתתו, ולא לפני כן, במשך כל ימי חייו?

ואחד הביאורים בזה³⁰:

במשך כל ימי חייו הי' ר' יוחנן בן זכאי עסוק ושקוע כל כולו בקיום שליחותו בעלמא דין – לימוד התורה לעצמו ולאחרים וכו' וכו' – ולא הי' לו פנאי כלל להתעכב ולחשוב על „מדריגותיו”, היכן עומד הוא בנוגע לעצם נפשו;

ודוקא סמוך לפטירתו, בעת השלמת שליחותו בעלמא דין, הי' ביכלתו להתבונן מה מצב עצם נפשו.

ועד"ז בעניננו: דוקא סמוך לפטירתו, אחר שכבר השלים משה את שליחותו עלמא דין, אזי הגיע זמנו להתבונן בחילוקי המדריגות בין עבודתו לעבודת אהרן, ואזי הכיר והרגיש במעלת אהרן.

ולכן נכתב הדבר גם בתורת משה באופן זה, שדוקא בפסוקים העוסקים במיתת משה מודגשת מעלת עבודת אהרן על פני עבודת משה.

ו. אבל ביאור זה עדיין אינו מספיק:

כיון שמדתו של משה היא מדת האמת, הרי לכאורה אין שום נפקא-מינה בין זמן היותו למטה (בהיותו עסוק בשליחותו בעלמא דין) לעת עמידתו בסמוך לעליית נשמתו למעלה; בכל מקום ומקום ענינו של משה הוא – מדת האמת; ולמה

(*) אבל שם, שמלכתחילה ניתן לו שעד הנו"ן אלא שעי"י חטא הענגל ניטל מנונו.

(30) ראה עד"ז קיצורים והערות לתניא ע' מרז. וראה בארוכה בזה לקו"ש חט"ז ע' 272.

גם⁴⁰, "העלאה מלמטה למעלה" – הרי קשור בכך מה שניתן לו שער הנו"ן, למעלה מהגבלה].

ועפ"ז יובן גם בנוגע לענין דאהבת ישראל והבאת שלום:

מאחר שביום פטירתו היתה עבודת משה באופן של "ויעל גוי", מדריגת אהרן – הרי אז הכיר והרגיש במעלת הבאת שלום של אהרן (שהגיעה לכל בני ישראל, כנ"ל).

ז. וי"ל שמכל הנ"ל למדנו עוד ענין בגודל אהבת ישראל של משה רבינו:

בפסוקים אלו העוסקים בהסתל-קותו, הנה הוא אומר מפי עצמו (וברוח הקודש)⁴¹ ומדגיש את מעלתו של אהרן, כדי שילמדו מזה בני ישראל, עד היכן מגיע ענין אהבת ישראל, ברוחב ובעומק,

שמבלי הבט על גודל העילוי של האהבת ישראל שלו, שבודאי שנתעלה בזה (מעלין בקודש) במשך ימי חייו מדרגא לדרגא (כשם שהעלה בקודש בכל עניני קודש) –

אעפ"כ אין זה מספיק, ובהכרח ללכת בדרכו של אהרן – "רודף שלום ונותן שלום בין איש לרעהו ובין אשה לבעלה".

(משיחות ליל שבת חוה"מ טוכות ויום שמח"ת תשמ"ב)

דמטרוניתא³⁴ – הוא המדליק (ומעלה) את נרות המנורה – "בהעלותך את הנרות", "עד שתהא שלהבת עולה מאלי"³⁶, ותוכן הדבר ברוחניות³⁷, שמעלה את נשמות ישראל (נר ה' נשמת אדם) שיעמדו במצב של עלי' לשרשם ומקורם.

וביום פטירתו נתעלה משה למעלה ממדריגתו, ע"י שנפעלה אצלו גם המעלה של (אהרן) – "ויעל גוי" – העלאה מלמטה למעלה³⁸.

[וזה קשור למה שזכה אז לשער הנו"ן];

במשך ימי חייו, כשהיתה עבודת משה מוגדרת לפי מדתו ומדריגתו של משה, האירו אצלו כל (אבל רק) מ"ט שערי בינה, ומספר מ"ט מורה על ההגבלה והעולם (ז' פעמים ז' – שבעת ימי הבנין)³⁹;

אבל כאשר נפעל אצלו ענין "ויעל גוי", עלי' ויציאה מגדריו – שעבודתו אינה מוגבלת אפילו מטבעו בקדושה (מדת האמת), דהיינו רק בקו "המשכה מלמעלה למטה", כי אם ה' אצלו

(36) ל' רש"י ר"פ בהעלותך.

(37) לקו"ת ר"פ בהעלותך. וראה ג"כ בפרטיות ס' הערכים שם סעיף ד"ו. וש"נ.

(38) משא"כ עליית משה להר סיני שאין ענינה "העלאה", כ"א אדרבה – (בשביל) הורדת התורה לנחמה.

(39) ראה לקו"ת במדבר שם.

(40) נוסף על ענין ההמשכה מלמעלה למטה שה' גם לאחרי הסתלקותו, דאף כאן עומד ומשמש במרום – סוטה יג, סע"ב.

(41) תוד"ה משה מעצמו – מגילה לא, ב.

